

NOLIKUMS "PAR LATVIEŠU ZĪMJU VALODAS TULKU ATESTĀCIJU"

Vispārīgā informācija

1. Nolikums "Par latviešu zīmju valodas tulku atestāciju" nosaka latviešu zīmju valodas tulka un surdotulka (turpmāk tekstā – atestējamā tulka) atestācijas (turpmāk tekstā – atestācija) norises kārtību.
2. Atestācija ir procedūra, kurā novērtē atestējamā tulka iegūto prasmju atbilstību latviešu zīmju valodas tulka un surdotulka kvalifikācijas prasībām, kas ir noteiktas šajā nolikumā.
3. Atestācijas mērķis ir nodrošināt pēc iespējas kvalitatīvākus pakalpojumus personām ar dzirdes traucējumiem.
4. Atestācijas galvenie uzdevumi ir:
  - 4.1. Izvērtēt atestējamā tulka profesionālo kompetenci, meistarību, zināšanas un prasmes;
  - 4.2. Piešķirt atestējamajam tulkam atbilstošu profesionālās kvalifikācijas kategoriju.

Latviešu zīmju valodas tulku kvalifikācijas kategorijas

5. Atestējamiem tulkiem var piešķirt piecas profesionālās kvalifikācijas kategorijas:
  - 5.1. Pirmās kategorijas **latviešu zīmju valodas tulks** vai **surdotulks**.
  - 5.2. Otrās kategorijas **latviešu zīmju valodas tulks** vai **surdotulks**.
  - 5.3. Trešās kategorijas **surdotulks**.
  - 5.4. Ceturtās kategorijas **surdotulks**.
  - 5.5. Piektās kategorijas **surdotulks**.

Latviešu zīmju valodas tulka un surdotulka kategorijas piešķiršanas vērtēšanas kritēriji

6. Atestējamā tulka kvalifikācijas kategoriju piešķiršanas kritēriji (1.pielikums):
  - 6.1. **Pirmā kategorija:**
    - 6.1.1. ar vidēju latviešu zīmju valodas prasmi;

- 6.1.2. ar gandrīz labu latviešu valodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.1.3. bez tulkošanas pieredzes;
- 6.1.4. pēdējo trīs gadu laikā ir dalība profesionālo kompetenču attīstībasursos vismaz 8 astronomiskās stundas (izsniegti sertifikāti) vai izziņa no izglītības iestādes, kura sagatavo surdotulka profesiju;
- 6.1.5. dzirdes stāvoklis – laba dzirde, izņēmuma gadījumā pieļaujama viegla vārdzirdība, ja komisija konstatē, ka tas netraucē veikt tulkošanas darbu (iesniegta audiogramma).

6.2. Otrā kategorija:

- 6.2.1. ar labu latviešu zīmju valodas prasmi;
- 6.2.2. ar labu latviešu valodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.2.3. ar gandrīz labu (vismaz A2) vienas svešvalodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.2.4. ir vismaz 1 gada tulka darba pieredze;
- 6.2.5. pēdējo trīs gadu laikā ir dalība profesionālo kompetenču attīstībasursos vismaz 24 astronomiskās stundas (izsniegti sertifikāti) vai izziņa no izglītības iestādes, kura sagatavo surdotulka profesiju;
- 6.2.6. dzirdes stāvoklis – laba dzirde, izņēmuma gadījumā pieļaujama viegla vārdzirdība, ja komisija konstatē, ka tas netraucē veikt tulkošanas darbu (iesniegta audiogramma).

6.3. Trešā kategorija:

- 6.3.1. ar labu latviešu zīmju valodas prasmi;
- 6.3.2. ar labu latviešu valodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.3.3. ar labu (vismaz B1) vienas svešvalodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.3.4. ir vismaz 2 gadu surdotulka darba pieredze;
- 6.3.5. pēdējo trīs gadu laikā ir dalība profesionālo kompetenču attīstībasursos vismaz 32 astronomiskās stundas (izsniegti sertifikāti) vai izziņa no izglītības iestādes, kura sagatavo surdotulka profesiju;
- 6.3.6. dzirdes stāvoklis – laba dzirde (iesniegta audiogramma).

6.4. Ceturtā kategorija:

- 6.4.1. ar ļoti labu latviešu zīmju valodas prasmi;

- 6.4.2. ar ļoti labu latviešu valodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.4.3. ar ļoti labu (vismaz B1) vienas svešvalodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.4.4. ir vismaz 3 gadu surdotulka darba pieredze;
- 6.4.5. pēdējo trīs gadu laikā ir dalība profesionālo kompetenču attīstībasursos vismaz 40 akadēmiskās stundas (izsniegti sertifikāti);
- 6.4.6. Dzirdes stāvoklis – laba dzirde (iesniegta audiogramma).

6.5. **Piektā kategorija:**

- 6.5.1. ar teicamu latviešu zīmju valodas prasmi;
- 6.5.2. ar teicamu latviešu valodas prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.5.3. ar ļoti labu (vismaz B1) divu svešvalodu prasmi (ar apliecinātiem izglītības dokumentiem – 2.pielikums);
- 6.5.4. ar starptautisko zīmju prasmi (ar apliecinātiem dokumentiem);
- 6.5.5. ir vismaz 5 gadu surdotulka darba pieredze;
- 6.5.6. pēdējo trīs gadu laikā ir dalība profesionālo kompetenču attīstībasursos vismaz 48 akadēmiskās stundas (izsniegti sertifikāti);
- 6.5.7. dzirdes stāvoklis – laba dzirde (iesniegta audiogramma);
- 6.5.8. ir tulka – mentora vai prakses vadītāja pieredze Latvijā (ar apliecinātiem dokumentiem).

Latviešu zīmju valodas tulka un surdotulka atestācijas kārtība

- 7. Surdotulki, kuri ir nostrādājuši savā profesijā vairāk nekā 25 gadus, uzrādot darba devēja izziņu vai citus dokumentus, ir atbrīvoti no atestācijas, saglabājot pēdējo saņemto kategoriju.
- 8. Atestējamais tulks var izvēlēties vienu no diviem kategorijas piešķiršanas vērtēšanas veidiem – attālināti vai klātienē.
- 9. Ja atestējamais tulks izvēlas kategorijas piešķiršanas vērtēšanu attālināti:
  - 9.1. Atestējamam tulkam, lai iegūtu **otrās, trešās, ceturtās vai piektās kategorijas** tulka kvalifikāciju, ir jāiesniedz Atestācijas komisijai pēdējo divu gadu tulkošanas videomateriāli, izmantojot datu glabāšanas platformu “Failiem.lv”. Viena videomateriāla garums ir 5 – 10 minūtes.

- 9.2. Lai iegūtu tulka kvalifikāciju un novērtētu atestējamā tulka prasmes, jāiesniedz:
    - 9.2.1. lai iegūtu otro kategoriju, jāiesniedz 2 dažādi videomateriāli, kas parāda atestējamā tulka prasmes tulkot latviešu zīmju valodā un latviešu skaņu valodā;
    - 9.2.2. lai iegūtu trešo kategoriju, jāiesniedz 3 dažādi (ieskaitot publiskā pasākuma) videomateriāli, kas parāda atestējamā tulka prasmes tulkot latviešu zīmju valodā un latviešu skaņu valodā;
    - 9.2.3. lai iegūtu ceturto kategoriju, jāiesniedz 4 dažādi (ieskaitot publiskā pasākuma) videomateriāli, kas parāda atestējamā tulka prasmes tulkot latviešu zīmju valodā un latviešu skaņu valodā;
    - 9.2.4. lai iegūtu piekto kategoriju, jāiesniedz 6 dažādi (ieskaitot publiskā pasākuma) videomateriāli, kas parāda atestējamā tulka prasmes tulkot latviešu zīmju valodā un latviešu skaņu valodā (ieskaitot videomateriāls, kas parāda atestējamā tulka spēju tulkot starptautiskajās zīmēs).
  - 9.3. Iesniegtajā videomateriālā skaidri jādzird atestējamā tulka tulkojums no latviešu zīmju valodas uz latviešu skaņu valodu, un jāredz iesaistītās personas stāstījums zīmju valodā. Kopā ar filmēto materiālu jāiesniedz rakstveidā, latviešu valodā dzirdētā teksta atšifrējums (izņemot gadījumu, kad tiek iesniegts videomateriāls – tulkojums no starptautiskajām zīmēm uz latviešu zīmju valodu un otrādi).
  - 9.4. Atestācijas beigās iesūtītais videomateriāls tiek glabāts kopā ar citiem personas atestācijas dokumentiem.
  - 9.5. Atestējamais tulks ir atbildīgs par videomateriālā iesaistītajām personām, filmētā videomateriāla sagatavošanu un kvalitāti.
  - 9.6. Atestācijas komisija atestējamā tulka sinonīmu un gramatikas pārbaudi veic sēdes laikā.
10. Ja atestējamais tulks izvēlas kategorijas piešķiršanas vērtēšanu klātienē:
- 10.1. Atestējamais tulks, lai iegūtu **pirmo, otro, trešo, ceturto vai piekto kategoriju**, tiek vērtēts ar šādām vērtēšanas prasībām:
    - 10.1.1. mutiski (dialogs ar nedzirdīgu personu);
    - 10.1.2. rakstiski (tests – sinonīmi, gramatika);
    - 10.1.3. sinhronais tulkojums (tieši un atgriezeniski);
    - 10.1.4. publiskais tulkojums (auditorijai) – tas neattiecas uz atestējamiem tulkiem, kuri vēlas iegūt pirmās vai otrās kategorijas tulka kvalifikāciju.

Atestācijas komisijas sastāvs

11. Atestējamais tulks sertificē Atestācijas komisija, kuras darbību koordinē Latvijas Nedzirdīgo savienība (LNS).
12. Atestācijas komisija piešķir latviešu zīmju valodas tulku un surdotulku kvalifikācijas kategorijas un apstiprina piešķirto kvalifikācijas kategoriju.
13. Atestācijas komisijas sastāvu apstiprina Latvijas Nedzirdīgo savienības valde. Atestācijas komisijas sastāvā ir 5 locekļi: priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un 3 locekļi.
14. Atestācijas komisijas sastāvā ir Latvijas Nedzirdīgo savienības un tulkus pārstāvošo organizāciju pārstāvji. Vismaz vienam Atestācijas komisijas loceklim jābūt surdotulka izglītībai.
15. Atestācijas komisijas loceklis par savu pienākumu pildīšanu var saņemt atlīdzību. Tās apmēru un izmaksas kārtību nosaka LNS valde.

Atestācijas komisijas sēdes organizācija

16. Atestācijas komisija vismaz vienu mēnesi pirms plānotās atestācijas komisijas sēdes paziņo tulkiem par plānoto atestācijas komisijas sēdi.
17. Atestējamais tulks, lai iegūtu kvalifikācijas kategoriju vai aizstāvētu esošo kvalifikācijas kategoriju, ne vēlāk kā 15 kalendārās dienas pirms Atestācijas komisijas sēdes Latvijas Nedzirdīgo savienībā iesniedz:
  - 17.1. Iesniegumu (paraugs – 3.pielikums).
  - 17.2. Izglītību un valodu prasmes apliecinājošu dokumentu kopijas, ja iesniedz pirmo reizi.
  - 17.3. Citus dokumentus un materiālus, kas apliecina atbilstību Nolikuma apraksta 6. un 9. punktā noteiktajām prasībām.
18. Latvijas Nedzirdīgo savienības sekretārs pārbauda, vai ir iesniegti visi dokumenti, kas minēti Nolikuma 17. punktā noteiktās attiecīgās kvalifikācijas kategorijas iegūšanai.
19. Ja atestējamais tulks neiesniedz nepieciešamos dokumentus un materiālus 17. punkta noteiktā termiņā, tad atestējamais tulks netiek pielaists pie atestācijas.
20. Atestācijas komisijas darba forma ir sēdes, kuras vada Atestācijas komisijas priekšsēdētājs vai viņa prombūtnes laikā – priekšsēdētāja vietnieks. Atestējamam tulkam jāpiedalās atestācijas komisijas sēdē.
21. Sēdes notiek klātienē, nepieciešamības gadījumā var notikt attālināti, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus.

22. Sēdes laikā atestācijas komisija uzdod jautājumus atestējamam tulkam, lai noskaidrotu un precizētu informāciju par iesniegtajiem dokumentiem un videomateriāliem. Atestācijas komisija var uzdot papildus pārbaudes uzdevumus.
23. Atestējamam tulkam piešķir kvalifikācijas kategoriju, ja viņš atbilst visām Nolikuma apraksta 6., 9. un 10. punktā minētajām prasībām.
24. Ja tulka atestācijas laikā tiek konstatēts, ka atestējamais tulks atbilst zemākai kvalifikācijas kategorijai nekā norādīts atestējamā tulka iesniegumā, tad komisija var piešķirt zemāku tulka kvalifikācijas kategoriju.
25. Tulka kvalifikācijas kategoriju piešķir līdz 5 gadiem. Piecu gadu laikā atestējamais tulks var pretendēt uz atestācijas augstāku kvalifikācijas kategoriju.
26. Atestācijas komisija pieņem lēmumus, atklāti balsojot atestējamā tulka prombūtnes laikā. Lēmumu par atbilstošas tulka kategorijas piešķiršanu vai apstiprināšanu pieņem, ja par to nobalso vairāk nekā puse no sēdē klātesošajiem locekļiem. Neizšķirta rezultāta gadījumā izšķirošs ir Atestācijas komisijas priekšsēdētāja balsojums. Sēdes beigās atestējamus tulkus mutiski iepazīstina ar komisijas lēmumu par kvalifikācijas kategorijas piešķiršanu.
27. Komisijas sēdes tiek filmētas un nofilmētie materiāli tiek saglabāti vismaz vienu gadu ārējā cietajā diskā.
28. Saskaņā ar Atestācijas komisijas lēmumu par kvalifikācijas kategorijas piešķiršanu, Latvijas Nedzirdīgo savienība izsniedz tulku profesionālās kvalifikācijas sertifikātus, tajā norādot piešķirtās kvalifikācijas kategorijas derīguma termiņu.
29. Informācija par atestējamiem tulkiem piešķirto kvalifikācijas kategoriju tiek reģistrēta Zīmju valodas tulku reģistrā.
30. Atestējamais tulks, kurš nepiekrīt Atestācijas komisijas lēmumam, var vērsties pie Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidenta ar rakstisku iesniegumu ar lēmuma pārsūdzēšanas pamatojumu ne vēlāk kā 30 kalendāro dienu laikā no dienas, kad atestējamam tulkam paziņots par Atestācijas komisijas lēmumu.
31. Saņemot atestējamā tulka sūdzību par Atestācijas komisijas lēmumu Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents pārbauda atestējamā tulka iesniegtos dokumentus, uzklauša Atestācijas komisijas priekšsēdētāju, atestējamo tulku un pieņem lēmumu par atestējamā tulka sūdzības pamatotību.